

IKKE TEGN PÅ AT KORTERE DAGPENGEPERIODE FØRER TIL LÆNGERE OPSIGELSESVARSLER OG MERE JOBBESKYTTELSE

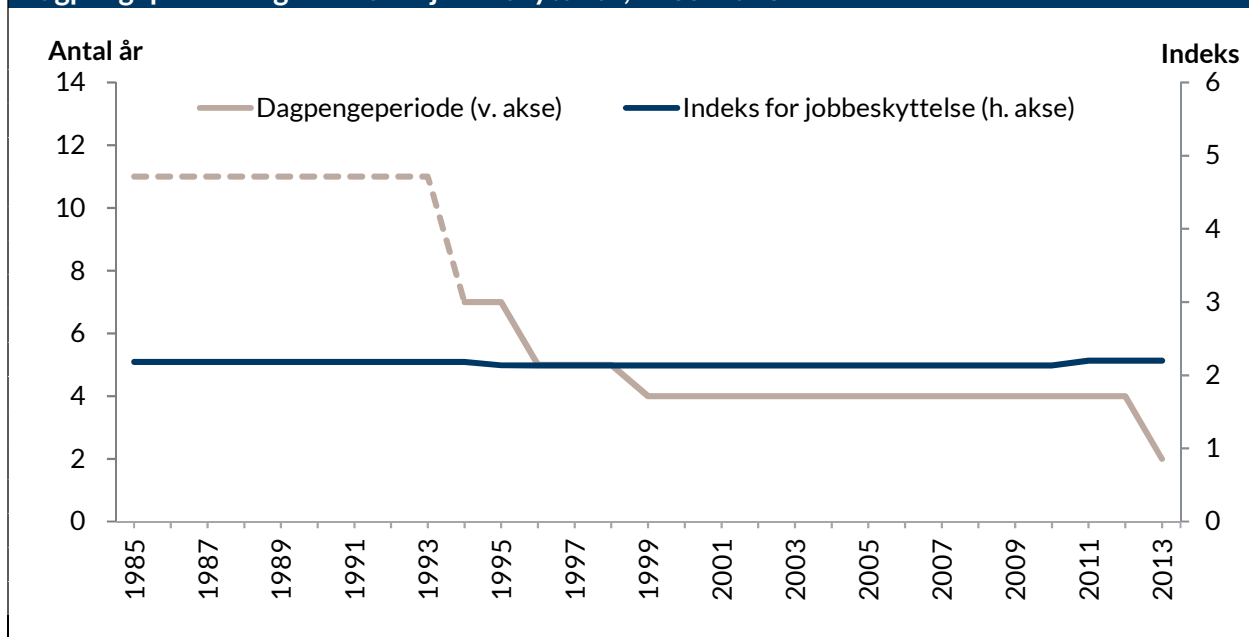
09-05-2018

AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (2 123 7952) OG CHEFKONSULENT JØRGEN SLOTH BJERRE HANSEN

RESUMÉ

I den økonomiske debat har det været anbefalet at sænke dagpengeperioden samt at sænke dagpengesatsen med 10 pct. Argumentet har været, at det vil løfte beskæftigelsen og desuden har dagpengemodtagere på maksimale dagpenge et meget svagt incitament til at tage lavtlønsjob (på 300 kr. om måneden). Heroverfor fremføres det typisk, at hvis man forringer lønmodtagernes sikkerhed gennem lavere dagpenge (mindre security), vil lønmodtagerne reagere ved at kræve fx længere opsigelsesvarsler (mindre fleksibilitet). Og dermed vil det være et opgør med den danske flexicurity-model. Dette er alene spekulationer om, hvad der ville ske, hvis dagpengesatsen eller -perioden blev nedsat. Der er ikke fremført nogen "hårde facts", der kan bakke spekulationerne op. Ser man på udviklingen over tid i Danmark, har afkortningen af dagperioden imidlertid ikke ført til mere jobbeskyttelse. Siden 1990'erne er dagpengeperioden blevet afkortet fra at være uden en maksimumsgrænse til i dag 2 år. Det har mindsket "security" for lønmodtagerne, fordi de ikke kan være på dagpenge i så lang tid. Det har imidlertid ikke medført øget jobbeskyttelse, da den har været stort set uændret siden 1985, jf. figuren. En anden indikation af, at mindre dækning gennem dagpengesystemet ikke giver længere opsigelsesvarsler, får man ved at se på tværs af OECD-lande. Her er der en positiv sammenhæng mellem kompensationsgrad ved dagpenge (dagpengeniveau i forhold til løn) og jobbeskyttelse. Hvis lavere dagpenge fører til mere jobbeskyttelse (mindre fleksibilitet og fx længere opsigelsesvarsler), ville man umiddelbart forvente en negativ sammenhæng. Dvs. på tværs af OECD-lande er der ikke nogen indikation af, at lavere dagpenge skulle give mere jobbeskyttelse. Dvs. heller ikke dette "hårde data" bakker spekulationerne op.

Dagpengeperiode og indeks for jobbeskyttelse, 1985-2013

I den økonomiske debat har det været anbefalet at sænke dagpengeperioden samt at sænke dagpengesatsen med 10 pct. Argumentet har været at det vil løfte beskæftigelsen og desuden har dagpengemodtagere på maksimale dagpenge et meget svagt incitament til at tage lavtlønsjob (på 300 kr. om måneden).

Nina Smiths Dagpengekommission beregnede, at en reduktion i dagpengene med 10 pct. vil øge beskæftigelsen med 13.000 personer, mens en reduktion i dagpengeperioden til 1 år vil øge beskæftigelsen med 22.000 personer.

Heroverfor fremføres det typisk, at hvis man forringer lønmodtagernes sikkerhed gennem lavere dagpenge (mindre security), vil lønmodtagerne reagere ved at kræve fx længere opsigelsesvarsler (mindre fleksibilitet). Ifølge dette argument vil mindre "security" altså give mindre "flexibility" og dermed være et opgør med "flexicurity"-modellen.

Senest har overvismand Michael Svarer til DR fremført dette argument: *"Hvis man reducerer generøsiteten i dagpengesystemet, så kan det betyde noget for, hvor villige arbejdstageren er i forhold til at acceptere de her fleksible afskedigelsesregler. Så kan vi få en situation, hvor arbejdstageren begynder at kræve længere opsigelsesvarsler som kompensation for en ringere dagpengedækning".¹*

Dette er imidlertid alene spekulationer om, hvad der eventuelt ville ske, hvis dagpengesatsen blev nedsat. Der er ikke fremført nogen "hårde facts", der kan bakke spekulationerne op.

En måde at vurdere spekulationerne på, er ved at se på tværs af OECD-lande. Hvis lavere dagpenge fører til mindre fleksibilitet og fx længere opsigelsesvarsler, ville man umiddelbart forvente en negativ sammenhæng mellem kompensationsgraden i dagpengesystemet (dagpengeniveau i forhold til lønniveau) og jobbeskyttelse.

Dette er imidlertid ikke tilfældet. Tværtimod, så er der en positiv sammenhæng, dvs. lande med lav kompensationsgrad har generelt også få restriktioner i lovgivningen og overenskomster mht. afskedigelser (fx opsigelsesvarsler og fratrædelsesgodtgørelse), jf. figur 1.² Lande som England og USA har både lavere dagpenge og mere fleksible arbejdsmarkeder end Danmark. Dette giver altså ikke nogen indikation af, at lavere dagpenge skulle give mindre fleksibilitet og længere opsigelsesvarsler³.

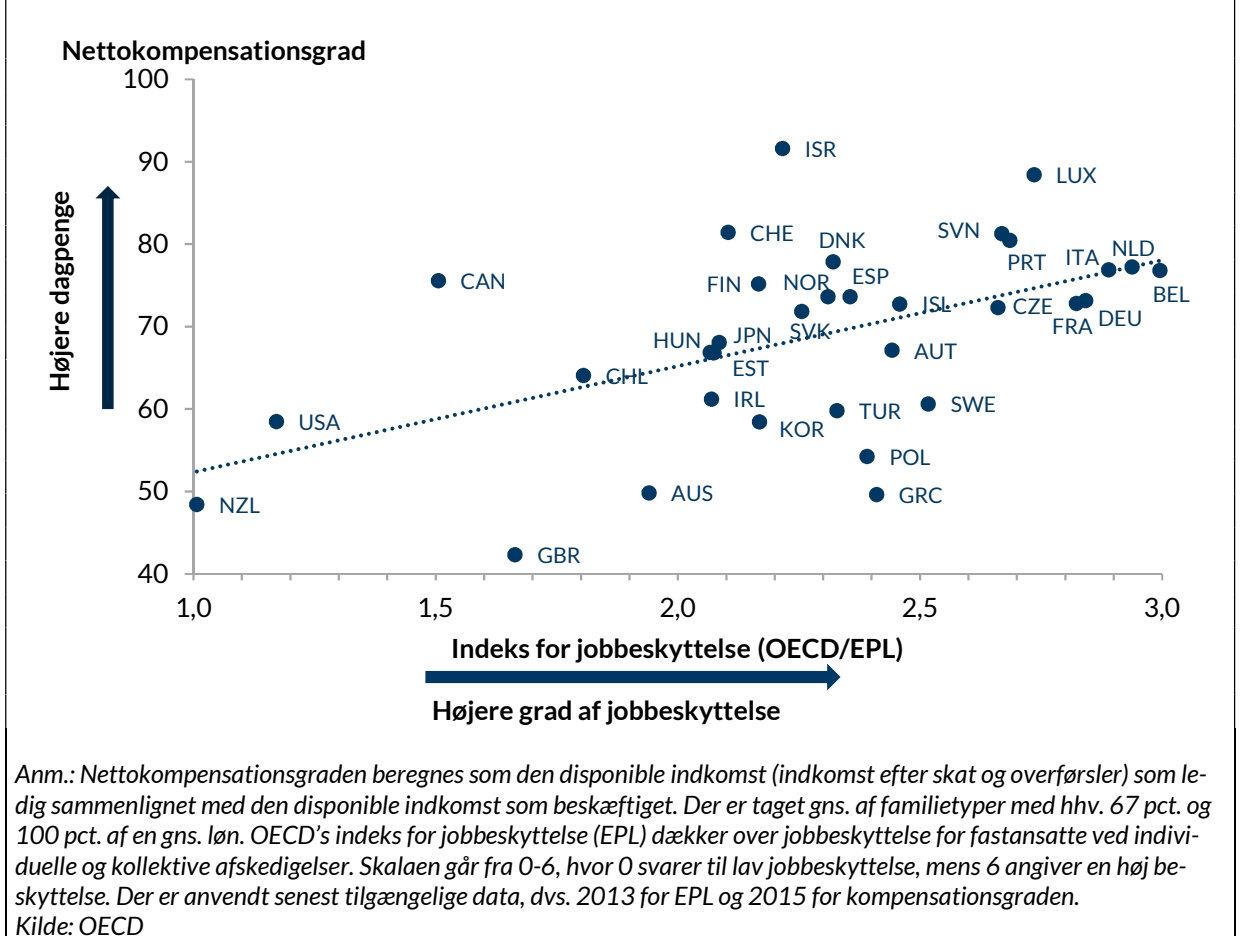
---

¹ <https://www.dr.dk/nyheder/penge/dagpengene-bliver-mindre-vaerd-aar-aar-overvismand-advarer-mod-udviklingen>

² Figuren viser den umiddelbare sammenhæng mellem kompensationsgraden og indekset for jobbeskyttelse. Figuren angiver ikke en kausal sammenhæng, fx kan andre faktorer påvirke både kompensationsgrad og jobbeskyttelse.

³ Det anvendte indeks fra OECD dækker over jobbeskyttelse for fastansatte ved individuelle og kollektive afskedigelser. Et andet OECD-indeks viser jobbeskyttelsen for midlertidigt ansatte. Anvendes dette indeks i stedet, fås samme resultat om en positiv sammenhæng.

Figur 1. Sammenhæng mellem dagpengedækning og indeks for jobbeskyttelse, OECD

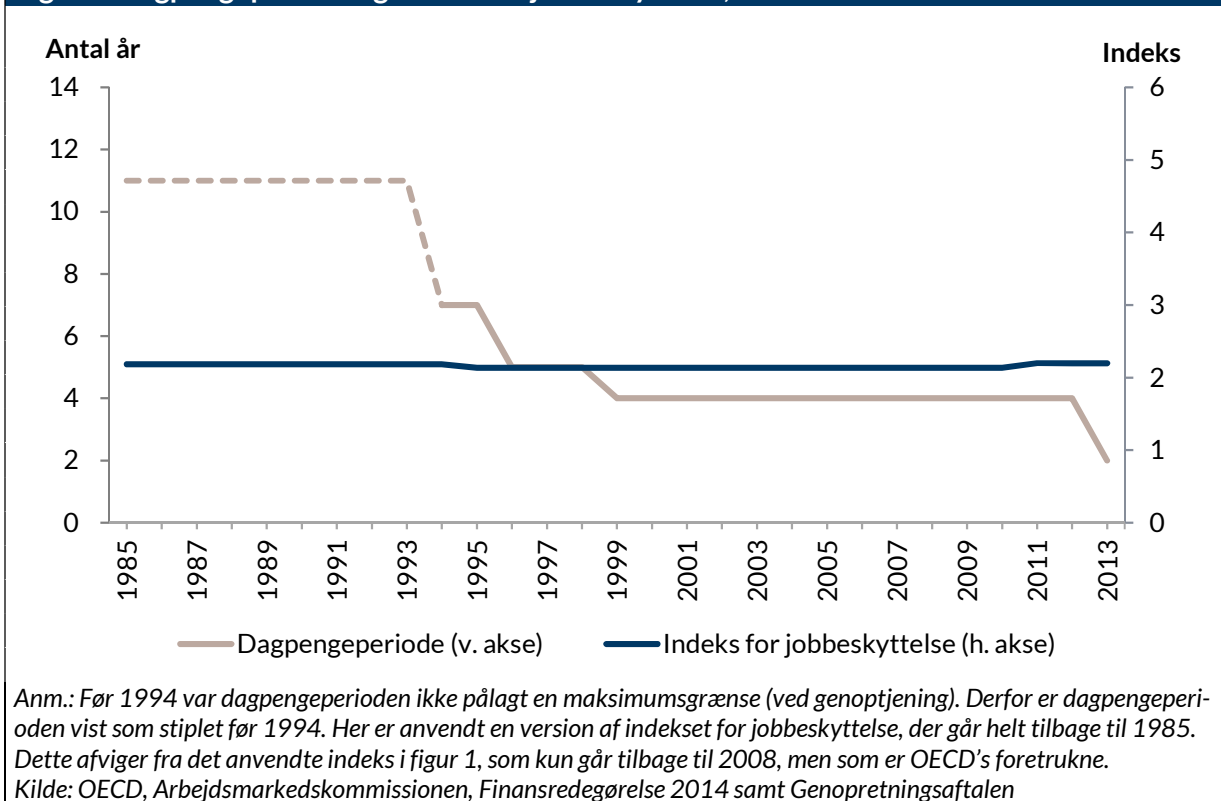

Indekset for jobbeskyttelse er baseret på OECDs EPL-indeks⁴, som bl.a. måler længden af opsigelsesvarsler og fratrædelsesgodtgørelse.

En anden indikation af, at mindre dækning gennem dagpengesystemet ikke giver længere opsigelsesvarsler, får man ved at se på udviklingen over tid i Danmark. Siden 1990'erne er dagpengeperioden blevet afkortet fra at være uden en maksimumsgrænse til i dag 2 år. Det har også mindsket "security" for lønmodtagerne, fordi de ikke kan være på dagpenge i så lang tid. Det har imidlertid ikke medført øget jobbeskyttelse, da den har været stort set uændret siden 1985, jf. figur 2. Dvs. at heller ikke dette "hårde data" bakker spekulationerne op.

⁴ EPL=Employment Protection Legislation

Figur 2. Dagpengeperiode og indeks for jobbeskyttelse, 1985-2013

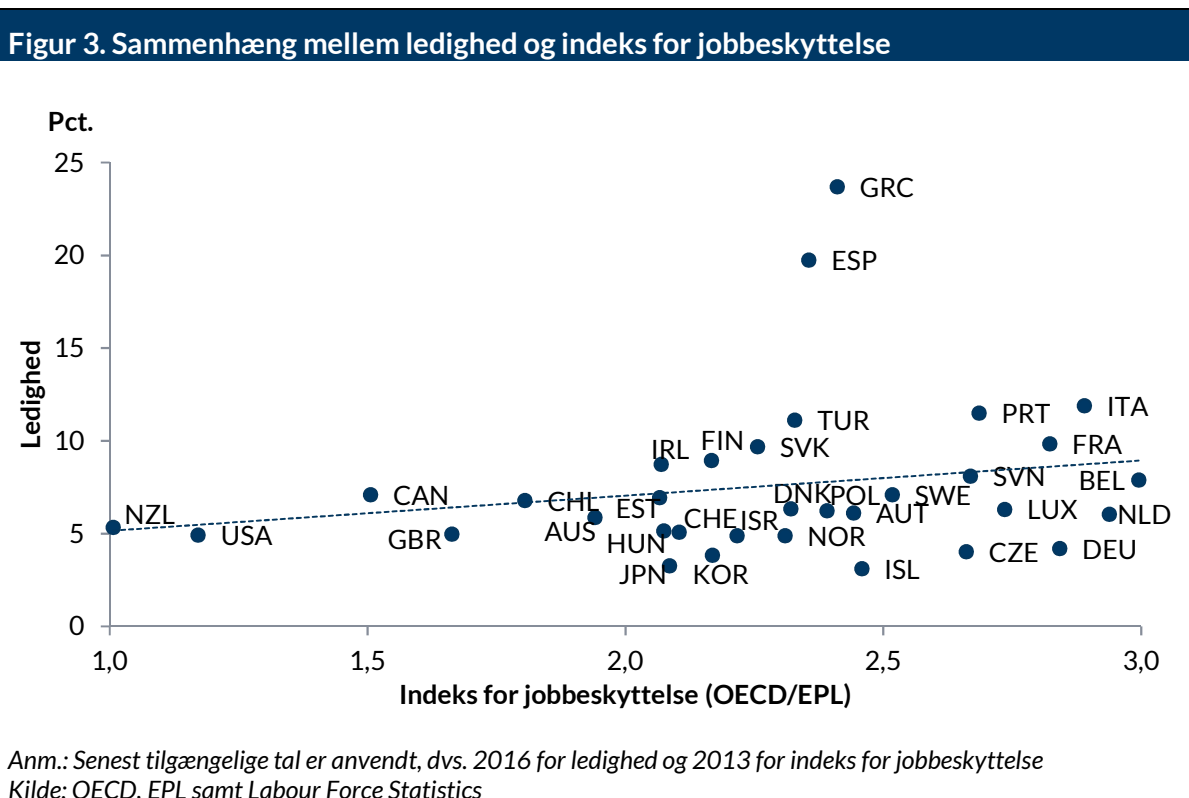

Desuden er spørgsmålet, hvorvidt det er i fagbevægelsens interesse at kæmpe for fx længere opsigelsesvarsler. Mindre fleksibilitet og længere opsigelsesvarsler kan føre til øget ledighed, fordi virksomhederne vil være mere påpasselige med at ansætte (fx i en begyndende højkonjunktur), hvis det er svært at komme af med medarbejderne igen.

Samtidig kan øget jobbeskyttelse føre til større grad af langtidsledighed, netop fordi det er svært at komme ind på jobmarkedet igen, når man først er udenfor (som ledig). Fx fordi virksomhederne er ekstra påpasselige med at ansætte personer, der tidligere har været ledige, hvis det er svært at komme af med dem igen.

Dvs. at længere opsigelsesvarsler kan skade fagbevægelsens medlemmer.

Ser man på den umiddelbare sammenhæng mellem ledighed og graden af jobbeskyttelse, er den også positiv, jf. figur 3.

Derudover er der heller ikke nødvendigvis tryghed for at beholde det nuværende job, som er vigtigt for lønmodtagerne, men derimod tryghed i forhold til beskæftigelse, herunder at finde et nyt job, hvis man bliver fyret. Ifølge en undersøgelse fra DA er der ikke nogen sammenhæng mellem graden af jobbeskyttelse og hvor mange af de beskæftigede, der er bekymrede for at miste deres job⁵.

I Danmark er ledigheden meget lav i et historisk perspektiv, jf. figur 4. Det skyldes blandt andet afkortningen af dagpengeperioden, som giver ledige et større incitament til at finde et job tidligere i ledighedsperioden. Sammen med en lav langtidsledighed og et stort antal jobåbninger på det danske arbejdsmarked, indebærer det i sig selv en god forsikring for lønmodtagerne i forhold til at undgå perioder uden lønindkomst.

⁵ Kilde: DA, Arbejdsmarkedsrapport 2013

Figur 4. Nettoledighed, 1979-2017

